אלא כנפש שבעה · מתוך שכתוב בו טהון לחם לכל בשר (תהלים קמו) נלה להאמר על הגבע: **דאבי גובר** · שם אדם או מקום:
דשכיח בהו · יין ושכרות ופשעי ולא יאמרו הלל:

הדרן עלך סדר תעניות אלו

תורה אור

"אלא על נפש שבעה וכרם מלאה,איני והא רב פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר' וגזר תענית וירדו להם גשמים עד חצות ואמר הלל ואחר בך אכלו ושתו?שאני בני מחוזא דשכיחי בהו שכרות:

הדרן עלך סדר תעניות אלו

בשלשה *פרקים בשנה *כהנים נושאין את כפיהן ארבע פעמים ביום בשחרית במוסף במנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים. אלו הן מעמדות לפי שנאמר "צו את בני ישראל את קרבני לחמי" יכי היאך *קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו,התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות, על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים של לוים ושל ישראלים ,יהגיע זמן המשמר לעלות כהנים ולוים עולים לירושלים וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית (יואנשי המעמד היו מתענין ארבעה ימים בשבוע מיום ב' ועד יום חמישי ולא היו מתענין ערב שבת מפני כבוד השבת ולא באחד בשבת כדי שלא יצאו ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית וימותו) *"ביום הראשון בראשית ויהי רקיע ,בשני יהי רקיע ויקוו המים, בשלישי יקוו המים ויהי מאורות,ברביעי יהי מאורות ויישרצו המים, בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ, בששי ותוצא הארץ ויכלו השמים ,'פרשה גדולה קורין אותה בשנים והקטנה ביחיד. בשחרית במוסף ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן כקורין את שמע ערב שבת במנחה לא היו נכנסין מפני כבוד השבת. 'כל יום שיש בו :הלל אין"(ה) מעמד בשחרית ,קרבן מוסף אין בנעילה,קרבן עצים אין במנחה דברי ר' עקיבא אמר לו בן עזאי "כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין במנחה,קרבן עצים אין בנעילה ,חזר רבי עקיבא להיות שונה כבן עזאי. זמן עצי כהנים והעם תשעה: באחד בניסן בני ארח בן יהודה, בעשרים בתמוז בני דוד בן יהודה ,בחמשה באב בני פרעוש בן יהודה ,בשבעה בו בני יונדב בן רכב,בעשרה בו בני סנאה בן בנימן,בחמשה עשר בו בני יונדב בן יהודה ועמהם כהנים ולוים וכל מי שטעה בשבטו ובני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות, בעשרים בו בני פחת מואב בן יהודה ,בעשרים באלול בני עדין בן יהודה,באחד בטבת שבו בני פרעוש שניה.באחד בשבת לא היה בו מעמד שהיה בו הלל וקרבן מוסף וקרבן עצים המשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז ,וחמשה בתשעה באב: *בשבעה עשר בתמוז נשתברו**

שאני בני מחוזא דשכיחי בהו שכרות · ולהכי היו אומרים הלל הגדול קודם שיאכלו ושתו ובפסוקי דזמרה טהגין עומר שחרית ודווקא בפסוקי דזמרה קודם התפלה אבל בשעת תפלה אין אומרים אותו אלא בנפש שבעה ובכרם מלאה:

הדרן עלך סדר תעניות אלו

בבל יום שיש בו הלל אין בו מעמד שחרית · פי' דהי"ט חטוכה דבשאר יום טוב לא משכחת לה בלא קרבן מוסף:

קרבן מוסף אין בו נעילה · פירוש יום שקרבין בו מוסף אין בו נעילה לפי שטרודין הם במוסף ואין להם פנאי לומר נעילה:

קרבן עצים אין בו מנחה · משום דעד המנחה היו טרודים בקרבן העצים אבל יש בו נעילה דכל כך לא היו מאחרים עד שעת נעילה דאמר בן עזאי כך היה וכו':

מנחה

לד א מיי' פ"ח מהל' תענית הלכה ז ז [ועוש"ע א"ח סימן תקפה סעיף יא]:
א ב מיי' פ"ו מהלכות כלי מקדש הלכה ח סמג עשין קעב:
ב ג מיי' שם הלכה ב:
ג ד מיי' שם הלכה ג
ד ה מיי' שם הלכה ו:
ה ו מיי' שם הלכה ז:
ו ז ח מיי' שם הלכה ח:
ז ט מיי' פ"ה מהלכות תענית הלכה ב סמג עשין מד"ש ג טור א"ח סימן תקמט:

נוסח
נאמנים שקרא נוסחאו הכהנים את ידיהם מספר פעמים במשך היום

רבינו חננאל
בשלשה פעמים בשנה הכהנים נושאין את כפיהם כו' ·

נוסח
מעמדות ומעמדות וסדר קריאתן בתורה

רבינו גרשום
בשלשה פרקים כו' בתעניות ובמעמדות ר"ד אי מעמדות הן בכל יום אלא לכך חשיב פרק בפני עצמו דלא כל ישראל הן אלא של אותו משמר ובתעניות יש כל ישראל ויש מהן ד' פרקים ביום:

נוסח
• נאמנים שאין בהן מעמדות

נאמנים עדיפי לכהנים ולזרע

הגהות הב"ח
(א) מתני' כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית כו' אין בו בנעילה כו' אין בו במנחה כו' כנ"ל וכן בסמוך: (ב) שם בנ"ע בו בני זחות · נ"ב ס"מ זחת: (ג) רש"י ד"ה כהנים כו' היו עונים לוויים כהנים כו' על קרבן תמיכה והבאר היו כו' כנ"ל והד"ת: (ד) ד"ה כל יום כו' אין בו מעמד בשחרית תוקן וכו' תמיכה ביום שיש בו הלל: (ה) ד"ה קרבן כו' אין בו מעמד בנעילה כו' שהוא אחד דאין לך מוסף: (ו) ד"ה כך היה כו' אין בו במנחה: (ז) ד"ה בני ארח כו' באחד בניסן ושפקו להם עצים כו' בני דוד ארח כן שמו ומשבט יהודה היה כנ"ל ותיבת שמואל נמחק:

נוסח
• נאמנים טלדג' לכהנים ולזרע

נוסח
ה' דברים שאירעו את אבותינו ו-ה"ל בתמוז ב-ה"ל באב

עין משפט נר מצוה

*מלכות הפעלים כדי לראות מיד בד' פרקים

יומא פו:

[סוטה מ. ע"ש פרש"י]

כמדבר

ירושלמי נ"ג

מגילה כב.

[יומא ד:]

בשני ותוצא הארץ עד ויכולו · לפי שבפרשת תולדות הארץ אין בה אלא שמונה פסוקים לפיכך אומר ויכולו: **פרשה גדולה** · שבפרשיות הללו קורין אותה בשנים כגון פרשה ראשונה של בראשית יש בה חמשה פסוקים היו קורין אותה בשנים כדאמרינן בגמרא יהי רקיע בתחד ,וביום השני יהי רקיע בתחד יקוו בשנים שיש בה ה' פסוקים,ביום השלישי יקוו בתחד שאין בה אלא ה' פסוקים ויהי מאורות בשנים שיש בה ו' פסוקים: **וקורין אותה על פיהן** · כל אחד בפני עצמו ובעי בגמרא מאי קאמר מעיקרא קאני פרשה קטנה כו' דמסמע דבספר תורה קורין והדר תנא על פיהם · פרשה בנעילה ליכא: **כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד** (ד)**שחרית** · אותן שהיו בירושלים לא היו מתפללין על קרבן אחיהם שיש בו הלל לפי שאין להן פנאי לעשות מעמדם שקורין את הלל ומפני ההלל היו דוחין את המעמד: **קרבן מוסף** · יום שיש בו קרבן מוסף בירושלים אין (ה) מעמד בנעילה וכל שכן במנחה הסמוכה למוסף לפי שהיו טרודין במוסף שיש בו להקריב בהמות יותר מתמיד שהוא אחד אין לך מוסף בלא שתי בהמות ולא היה להם פנאי כלל שהכהנים של מעמד טרודים במוסף וישראל שבהן היו טרודים לחטוב עצים ולשחוט מים ודומה לפי' מעמד דנעילה: **קרבן עצים** · בגמרא מפרש כגון אחד מט' זמנים ואותו יום שהיה בו קרבן עצים אפילו לא היה בו מוסף היה נדחה מעמד של מנחה מפני קרבן עצים מפני שקרבן עצים קודם למנחה ודומה מעמד הסמוך לו [ולא] של נעילה: **כך היה רבי יהושע דורש קרבן מוסף אין** (ו)**במנחה** · וטעמא מפרש בגמרא: **זמן עצי כהנים ועם** · שמתנדבים עצים: **תשעה** · באלו הט' זמנים היו הכהנים והעם מתנדבים להביא עצים והיו מקריבים קרבן אותו היום ואפילו היו עצים הרבה למערכה היו אלו מתנדבין ומקריבין באלו תשעה זמנים: **בני ארח בן יהודה** · שכשעלו בני הגולה הם התנדבו תחילה באחד בניסן (ז) וספק להם עצים עד כ' בתמוז שהתנדבו בני דוד ארח שמואל ומשבט יהודה היה: **בני דוד** · ממשפחת דוד המלך: סגלה בן בנימין זחות בן יהודה בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות משפחה אחת הן ובגמ' מפרש אמאי מיקרו הכי: **בני עדין באחד בטבת** שבו בני פרעוש שניה · ובגמרא מפרש אמאי קבעו להן אלו הזמנים: **באחד בטבת** · שהיה ר"ח [וחנוכה] לא היה בו מעמד כו':

נשתברו